

Foto: Lenka Hubková a Tereza Zábrahová

Pěstování jiřinek

Jiřinka patří do čeledi rostlin hvězdicovitých. Hlízy jiřinek, které přezimovaly bez vlivu mrazu, se vysazují 70–100 cm od sebe zhruba deset centimetrů hluboko na počátku května, popřípadě po přejití posledních jarních mrazíků. Rostlina snese každou půdu s výjimkou půd mokřých a těžkých. Po vyrašení je vhodné ponechat jen tři až čtyři výhonky (stvolky); rostliny, jež přesáhly výšku 40 cm, je nutno vyvázat. Odrostlé květy se musejí průběžně odstraňovat, a to jak z důvodů estetických, tak z důvodů vysilování hlíz. Během růstu se jiřinky přihnojují a v období sucha dostatečně zalévají.

Jakmile květiny spálí první mráz, je nezbytné hlízy opatrně vyjmout a po vyschnutí s nejméně deseticentimetrovými stvolky uložit do vzdušného a mrazuvzdorného sklepa.

Jiřinky lze množit několika způsoby. Z vegetativních způsobů se nejčastěji uplatňuje forma dělení větších hlíz, hlízy však lze i řízkovat a roubovat. Množení semen (generativní přístup) se užívá v případech, kdy pěstitelům nevadí variabilita potomstva.

www.BozenaNemcova.cz

www.CeskaSkalice.cz

Jiřinka (*Dahlia variabilis*) roste planě v horách Mexika a Střední Ameriky. Její semena poslal do Evropy roku 1785 ředitel botanické zahrady v Madridu Vincent Cervantes a o pět let později z nich ředitel tamní královské botanické zahrady Antoni José Cavanilles vypěstoval první evropské jiřiny. Ze Španělska se jiřinky šířily po celé Evropě, do Čech však byly dovezeny na počátku třicátých let z Německa, kam je ze zámoří dovezli cestovatelé Alexander Humboldt a Aimé Bonpland.

Průkopníky pěstování a šlechtění jiřinek v Čechách se stali venkovští vlastenci a buditelé, vůdčí osobnosti českého veřejného života první poloviny 19. století. Zasloužili se o to, že pěstitelské nadšení pro novou módní rostlinu bylo od počátku spojeno s národními cíli.

O bouřlivý rozvoj jiřinkářství ve východních a severovýchodních Čechách a o oblibu jiřinek v lidových vrstvách se zasloužili především P. Josef Turek, farář v Dašicích na Pardubicku, královéhradecký guberniální rada Josef Reyl, maloskalický fundatista P. František Hurdálek, P. Josef Regner, farář v Hronově a děkan v Náchodě, vrchnostenský správce dvora ve Chvalkovicích Augustin Hoch, zámecký zahradník v Ratibořicích Gottlieb Bosse a v neposlední řadě i trojice královéhradeckých buditelů, profesor polního hospodářství na semináři Ignát Lhotský, gymnaziální profesor a dramatik Václav Kliment Klicpera a nakladatel Jan Hostivít Pospíšil.

Zmíněné osobnosti stály u zrodu nejstarší jiřinkářské společnosti na světě — Jiřinkového spolku královéhradeckého kraje se sídlem v České Skalici —, který byl slavnostně vyhlášen na první jiřinkové slavnosti dne 14. září 1837 v Malé Skalici.

Česká Skalice a Malá Skalice zaujaly v pěstování jiřinek přední místo především zásluhou P. Františka Hurdálka, který se zasloužil také o to, že maloskalický hostinský Josef Steidler přistavěl r. 1836 pro národní slavnosti květin nad kočárovnu svého hostince U Bílého lva sál, podle současníků „nejlíbeznější a největší“ v celém královéhradeckém kraji. Tímto sálem poté prošlo množství osobností české kultury, mimo jiné Božena Němcová či Bedřich Smetana.

Slavná historie oslav skončila v předvečer revolučního roku 1848, kdy zemřel Hurdálek. Porevoluční poměry již národním zájmům nepřály, a tak na obnovení tradice museli Skaličané čekat do poloviny dvacátých let 20. století.

Přes přechodná omezení totalitními režimy přežily slavnosti jiřinek dodnes. Bylo to zásluhou mnoha nenápadných postav, z nichž mnohé byly spojeny s existencí Muzea Boženy Němcové v České Skalici, které dnes sídlí v budově bývalého Steidlerova hostince a spolu se sousedním Textilním muzeem přináší tradici pěstování a vystavování jiřinek do jedenadvacátého století.

Tradice pěstování a vystavování jiřinek zůstává tam, kde byla započata — v maloskalickém muzejním areálu v České Skalici. Výstavy jsou pořádány každoročně počátkem září a nabízejí návštěvníkům množství pěstitelských i kulturních podnětů.

V areálu je vysazeno přes tisíc kusů hlíz, mezi nimiž jsou zastoupeny desítky odrůd rostlin ve všech skupinách jiřinek. Výstava však nezahmňuje pouze výsadbu, nýbrž i desítky druhů řezaných květin, ukázky aranžování jiřinek a nabízí možnost objednání hlíz.

Návštěvníci oceňují, že během výstavy mohou zdarma navštívit všechny stálé muzejní expozice či krátkodobé výtvarné výstavy. Rádi se vracejí vyslechnout koncerty, které probíhají na maloskalické tvrzi, s oblibou navštíví improvizovanou muzejní kavárnu.

